

RDEČI PRAPOR

Izhaja v Ljubljani, vsak torek, četrtek in soboto.

Naročnina za avstro-ogrsko kraje za celo leto 14 K, za pol leta 7 K; za četrt leta 3-50 K, mesečno 1.20 K; za Nemčijo za pol leta 7-90, za četrt leta 4 K; za Ameriko za pol leta 9-50 K za četrt leta 4-80 K

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštnine proste. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inzerati: Enostopna peti-vrstica (širina 88 mm) za enkrat 20 vin-večkrat po dogovoru.

Glasilno jugoslovanske socialne demokracije.

71. številka.

V Ljubljani, v četrtek, dne 16. junija 1910.

Leto XIII.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana. — Za denarne pošiljave naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana, Selenburgova ulica 6/II.

Stanovanjsko vprašanje.

Pred kratkim je zboroval na Dunaju zanimiv kongres, ki se je bavil z vprašanjem, kako reformirati stanovanja. Udeležile so se ga razne uradne osebe, zastopniki interesiranih strank, pa učenjaki, ki so si izbrali to vprašanje nekako za poklic. Udeležilo se ga je tudi nekoliko Slovencev in človek bi bil lahko radoveden, če bo od te udeležbe pri nas kaj uspeha. Potrebno bi bilo pač, zakaj kdor misli, da je samo v velikih svetovnih mestih mizerija s stanovanji, se zelo moti. Po mestih, ki pridejo za Slovence v poštev, je večsi še večja kakor n. pr. na Dunaju. Posebno velja to za Ljubljano in Trst. V Ljubljani se mora človek smatrati že srečnega, če sploh dobi stanovanje. Po drugih rečeh že ne sme več vprašati. Ceno diktira hišni posestnik, kakor hoče in jo zvišuje, kadar se mu ljubi. Stanovanja so draga kakor n. pr. na Dunaju, deloma še dražja; razlika je le ta, da se na Dunaju vsaj kaj dobi za denar, v Ljubljani se pa gospodarjem ni treba velike brigati za kakovost, ker primanjkuje stanovanj. Znano je, da ogromna večina delavstva niti nima prostora v mestu, ampak mora stanovati v okolici, večsi prav daleč.

Tako je pač tudi v velemestih. Ampak tam olajšujejo prometna sredstva bivanja v predmestjih in v okolici; cestne železnice, mestne železnice, omnibusi, v novejšem času tudi avtomobili pomagajo, da ni treba delavcu preveč trgati čevljev in da ne pridejo že na dele vsi upehani. Vse to je v Ljubljani neznano. Cestne železnice imamo, ki pa je prava karikatura. Prav tam, kjer bi je bilo najbolj treba, nima nobene proge, n. pr. na Vič in Glince, v Šiško, proti Savi. Vseled tega je stanovanjska mizerija pri nas še bolj občutna.

Glavni razlog vseh križev in težav s stanovanji je ta, da ni prihajalo niti občini, niti dežel, niti državi na misel, da bi kaj ukrenile. Vse imajo v rokah hišni posestniki. Zanje pa je hiša kapital, od katerega pričakujejo, da se jim bo čim bolj obrestoval. V ta namen so tudi organizirani. Imajo svoje društvo hišnih posestnikov. Kdor jih sliši na njihovih zborih, bi se mu reveži zasmilili v srca. Na svetu baje ni nič hujšega, kakor biti hišni posestnik. Kaj ve gostač, kakšne skrbi ima taka uboga reva! Pa koliko davkov in pristojbin mora plačevati! Oziroma kako mora računati, da mu hišni prebivalci plačujejo dayke in pristojbine in da ostane njemu tudi pri tem kaj dobička.

Dokler je oddajanje stanovanj sploh le v privatnih rokah, tudi ni pričakovati zboljšanja. Kajti privatni kapital bo vedno in povsod gledal in mislil le na profit.

Stanovanje pa vendar ni in ne sme biti zgolj kupčijska stvar. Stanovanje je tudi kulturno in zdravstveno vprašanje in s tega stališča ga more reševati le javna korporacija, ki po svoji naravi nima naloge, gledati le na dobiček. To sta v prvi vrsti občina in država.

Seveda nimamo od občin pričakovati resnega dela na tem polju, dokler bodo v občinskih svetih v prvi vrsti zastopane koristi hišnih posestnikov. Gospodje v občinskih svetih ne bodo sami sobi delali konkurence. Za ljudstvo se bo tudi v tem oziru šele tedaj kaj storilo, kadar bo ljudstvo samo odločevalo o svojih zadevah. Če delavci to premislijo, bodo spoznali, kako važno je, da se čvrsto organizirajo in da si pribere tudi v občinah volilno pravico.

Hofrichterlada.

Dvajset let ječe. — Preklicano priznanje. — Srednjeveška tema.

Marsikdo je zadnje čase že vpraševal: Kaj je pravzaprav s Hofrichterjem? Dne 29. aprila je vse časopise poročalo, da je duševno ves potr, priznal avditorju Kuncu svoj zločin. O tem priznanju se se poročale take podrobnosti, da se kar ni dalo dvomiti o avtentičnosti poročila in vsakdo je moral misliti, da prihaja naravnost od vojnega sodišča. Tembolj je moralo občinstvo vse dobesedno verjeti, ker so takoj prijeli tudi njegovo ženo pa začeli preiskavo proti njej.

Potem se je vsled dolgotrajnega zavlačevanja nepričakovano poročalo, da se je šlo vojno sodišče. Obravnavalo je ves teden. Kakšna je taka obravnava, je našim čitateljem znano. V pondeljek se je začelo zasedanje, v soboto se je končalo. Sodniki so odšli iz sodnije, akti so se odnesli »sodnemu gospodu«. Kaj je sodišče sklenilo, kaj se je potem zgodilo, je ostalo tajno občinstvu, je ostalo tajno obtožencu samemu. Minil je prvi teden, pa drugi, pa tretji. Nekateri časopisi, ki hočejo na vsak način veljati za »dobro informirane«, so si izmislili, da je Hofrichter obsojen na smrt, pa so to tudi javljali.

Zdaj pa se naenkrat sliši, da vse tiste ugi-banje nič ni veljalo in da še marsikatera prejšnja poročila niso imela podlage. Nekateri inozemski listi so javili, da je Hofrichter obsojen na dvajset let težke ječe in da je pred sodiščem preklical svoje priznanje, vsled česar ni mogel biti obsojen na smrt.

Na to prihaja »Wiener Allgemeine Zeitung«, ki ima zveze z dunajsko policijo in javlja, da se je informirala na merodajnih mestih, kjer so ji potrdili to vest.

To bi se torej dalo verjeti. Uradnega potrdila sicer ni, a ker uradi ne oporekajo, bi se dal tudi moak smatrati za potrdilo.

Ali pa je stvar sedaj jasna?

Nikakor ne. Narobe. Videti je še bolj zamotana kakor prej. Navedeni list javlja tudi tole: Hofrichter sploh ni nikdar priznal svojega zločina avditorju, temveč samo zdravnikom, in sicer na tako konfuzen način, z dodatkom takih podrobnosti in fantazij, kakor da bi hotel s svojim priznanjem napraviti vtisk, da je blazen. Zato se že od začetka ni mogle misliti, da bo vztrajal pri priznanju.

Kakšna razlika med to vestjo pa med prejšnjimi poročili! O resnem in veljavnem priznanju Hofrichterja torej nikdar ni bilo govora. In vse, kar se je od tistega »priznanja« smatralo za dokaz, je slejkoprej le suma in indic. Sodišče se danes ne ve, odkod je prisel strup in še danes, po končani razpravi, preiskuje, odkod ga je Hofrichter utegnil dobiti.

Pa v stvari so še druge reči, ki lahko vznemirjajo človeka. Avtrijska javnost po vseh deželah se je od vsega začetka živo zanimala za to nenavadno zadevo in za proces. To je naravno. Sodba je davno izrečena, a tedni minejo in javnost ne zve zanjo. Kde ve, če jo je obtoženec že zvedel? Njegova obitelj je še pred kratkim, ko je čitala časnikarske vesti, da je Hofrichter obsojen na smrti vložila prošnjo za pomilostenje in zborna poveljnistvo je sprejelo prošnjo. V taki temi tavajo tisti, katerih se stvar največ tiče. In prej kakor vsi, zvedo tuji časopisi sodbo. Kako? Po kakšni politiki?

Naši čitatelji vede, kako stroga tajnost je predpisana vojaškemu sodišču. Kako si je razlagati, da

velja ta tajnost za vse domače občinstvo, ne pa za tuje časopise?

Tako čudno se suče zadeva, v kateri je prizadet častnik in ki je vznemirjala prebivalstvo vse države. Kako vznemirjeni moraje biti očetje in matere, ki imajo sinove pri vojaki, če pomislije, da pridejo lahko pred take sodišče! Kdo mora v takih razmerah ostati miren in ne soglasati s klidem onih, ki že davno zahtevajo, da se postavi vojni sodišča na enako podlage kakor civilna? Kar velja sedaj za vojaška sodišča, je ostanek srednjega veka, ki je za naše dobo in za sedanje misljenje neznesen!

Jugoslovanski socialistični kongres v Ameriki.

O kongresu, ki ga pripravljajo jugoslovanski socialisti v Ameriki, je združeni odbor izdal oklic, v katerem pravi med drugim:

Podpisani odbor je pooblaščen izjaviti, da so se vse štiri jugoslovanske socialistične organizacije v Chicagu postavile na stališče popolnega zedinjenja jugoslovanskega proletariata na polju socialistične borbe; na polju, ki obsega vse boje: boj za ekonomsko in politično svobodo proletariata, boj za kulturni napredek in narodnostno svobodo vseh narodov, boj za osvoboditev človeštva iz verig vsake sužnosti. Dalje izjavljamo, da je prvi ideal razrednozavednega jugoslovanskega delavstva v Chicagu: Ustanovitev jugoslovanske Socialistične Zveze, katera mora izrazovito predstavljati našo moč in voljo, v kateri mora biti organizirano naše socialistično delo in katera nas bo — ramo ob rami z vsemi ostalimi zvezami proletariata vodila — k velikemu cilju razrednega boja: K socializmu.

Brez potrebe je vsako obširno dokazovanje, da nam je naše gibanje do danes, vsled razdrobljenosti in iz tega nastale nemoči, prineslo samo neznatne uspehe. Poglejmo nakratko položaj naših politično-prosvetnih organizacij. Tu vidimo, da se od svojega prvega početka niso dosti razvile; z ozirom na naše narodno življenje niso podvzele nikakršne večje akcije, niti v politični akciji ameriškega proletariata niso igrale nobene vloge. Ta nemoč in nedelo je privedlo mnoge organizacije do nazadovanja in prenehanja vsakega delovanja. Z ozirom na ekonomski (gospodarski) boj proletariata pa stojimo še na slabšem; v ameriških ekonomskih organizacijah je le neznatno število jugoslovanskih delavcev.

Prepričani smo torej, da bo jugoslovanski pokret močan in uspešen le tedaj, ako se organizira in zedini v Jugoslovanski Socialistični Zvezi. Namesto dosedanje revne in mršave vzajemnosti (ki se je manifestirala le ob shodih in veselicah) mora nastopiti neomejena vzajemnost, skupni pravec in sistematično delo.

Predvsem glede na notranje odnose gibanja bomo združeni veliko sposobnejši za razvoj. Poglejmo na primer današnji položaj nekaterih lokalnih organizacij. Mesto skupnosti glede krova in stana, — kjer se to da izvesti —, mesto skupne oprave in ostalih organizacijskih potrebščin imamo danes dvojne, trojne in štirikratne stroške, ki predstavljajo znatno svoto po nepotrebem izdanega denarja, katerega bi mogle organizacije koristneje porabiti. — Z ozirom na skupno splošno gospodarstvo — poleg mno-

gih drugih skupnih potreb — je na prvem mestu silno potrebna dobro urejena zvezna tiskarna, brez katere je naš tisk na milost in nemilost izroččen buržoaznim podjetnikom, katera pa se ne more ustanoviti, dokler nismo združeni. Naša tiskarna bi bila najboljša opora našega tiska. Pomislimo, da prične v najkrajšem času izhajati tudi srbski socialistični list, a danes že imamo slovenskega, hrvaškega in bolgarskega, in če računamo, da imajo ti tedenski listi vsak teden po dol. 25—30 tiskovnih stroškov, kar znaša skupno za vse štiri dol. 100—120 na teden, pomeni to, da bi samo ti naši listi dali tiskarni posla za dol. 5000—6000 na leto. Za Zvezo in njene organizacije, da ne omenjamo privatnih poslov.

Mesto dosedanjega razcepljenega vprezanja z majhnimi rezultati bi mogli z združenim delom vzbuditi iz mrtvila in brezbriznosti jugoslovanski proletarijat v Ameriki in privedi ga v ekonomske in politične organizacije, kakor tudi na polje drugih delovanj, katerim se kot naseljenci ne moremo izogniti. Skupno, živo in sistematično agitacijo bi pomnožili število jugoslovanskih delavcev v ameriških ekonomskih bojnih organizacijah kakor tudi število članov v naših politično-prosvetnih klubih — in zavzeli ugledno mesto v bojnih vrstah vsesкупnega delavstva te dežele. Jugoslovanska Zveza bi bila naš močni predstavljatelj v gospodarskem, kakor v političnem boju.

Večje število naših naseljenecv se vrača v staro domovino. A ti naši naseljenci so v večini iz vasi, kamor težko zaide socialistično gibanje. Tukaj, v deželi do viška razvitega kapitalizma, so kmetje veliko pristojnejši nauku socializma, in vrnivši se čez morje bi pristopili k tamošnjemu gibanju. Na ta način bi mi podprli evropsko socialno demokracijo in njeno veliko jugoslovansko težnjo, njeno revolucionarno načelo jugoslovanskega zedinjenja. Tu, kjer nas ne delijo meje, kjer nas ne delijo interesi oltarja in prestola, tu, kjer nas kapitalistična družba uči s strašnimi primeri, da je združitev delavstva neobhodno potrebna in da je prvi pogoj proletarske razredne borbe mednarodna delavska solidarnost — tukaj bi mi odgajali jugoslovansko delavstvo za jugoslovansko edinstvo. Na ta način bi morda mi dali prvo gradnjo za zgradbo jugoslovanske bodočnosti, za ustvarjenje revolucionarnih idealov edinstva jugoslovanskih narodov, brez katerega se je nemogoče upreti tlačanju in osvajajočim težnjam evropskega kapitala, kateri je v enaki meri razredni, nacionalni, najnevarnejši sovražnik Jugoslovancv in ostalih narodov na jugoiztoku Evrope.

Prehajamo preko jasne činjenice, da bi bli mi, združeni, veliko močnejši, da preprečimo grozno vpropačanje našega naroda, katerega vrši ameriška jugoslovanska špekulantna buržoazija, — mizerna, polinteligentna skozinskoz pokvarjena buržoazija brez vsakih idealov — razen enega: zgrinjati večjo ali manjšo gomilo denarja za vsako ceno, takorekoč uprav otemati narodu kot najprostejši cestni ropar — da bi, združeni, oživili naš narodni živelj, ki boleha na celem svojem organizmu, in postali najvažnejši faktor v njem, prehajamo čez to, kajti to ne potrebuje niti najmanjšega tolmačenja.

Iz vseh gori navedenih razlogov prihajamo torej končno do prepričanja, da bomo mi, združeni Jugoslovanci velik del socialističnega pokreta v Ameriki in vsled tega čvrsta veja osvobojevalne socialistične Internacionale.

Politični odsevi.

* V državnem zboru se nadaljuje proračunska razprava. V ponedeljek je govoril ministrski predsednik baron Bienerth. Objubil je, da predloži kmalu program, po katerem bi se dalo kaj prihraniti. Na to smo radovedni. Največ bi se dalo na vsak način prihraniti, če bi se militarizmu nekoliko porezal greben. Ampak kdor pozna našo vlado, ne bo pričakoval kaj takega. Večje važnosti je pa baron Bienerth polagal na nove vire, to se pravi na več davkov. Potem je govoril o italijanski univerzi. Mnogo je govoril; le povedal ni nič. Tudi o narodnem vprašanju je govoril — ravnotako. Da bi se morale navodne razmere zakonito urediti, čivkajo že vrabci po strehah; tega ni treba, da bi povedal šele Bienerth. Gre le zato, kaj je v dveh letih storil, da bi se vsaj

približalo taki rešitvi. In odgovor je: Nič. Pravi, da je na vseh straneh vidna volja, napraviti konec narodnim bojem. Zakaj pa ne porabi te volje, če jo vidi? — Za ministrskim predsednikom so govorili: Poslanca Biankini in Pitacco ter generalna govornika Gombinski in Semlichka. — Potem se je nadaljevala razprava o nujnem predlogu radi demačih tkalcev.

* Češki poslanec Bukvaj je izdelal jezikovni zakonski načrt, ki naj bi bil okvir, v katerem bi se v posameznih deželah uredilo jezikovno vprašanje. Ker bo o tem načrtu nemara še mnogo govora, priobčujemo njegovo vsebino, ki je sledeča: § 1. Vsi v deželi navadni jeziki so v okrožju, kjer so veljavni, enakopravni za vse uradno poslovanje oblasti, zavodov in organov. § 2. Kot okrožje, v katerem so v deželi navadni jeziki veljavni, veljajo principijelno posamezne, v drž. zboru zastopane kraljevine in dežele; le na Koroškem, Štajerskem in Tirolskem veljajo za posamezna, zaprta okrožja različni jeziki kot v deželi navadni. Pri tem je za v deželi naveden jezik priznati vsak oni jezik, katerega govori v dotični kraljevini, vojvodini ali v zaprtem okrožju vsaj 20% prebivalstva po zadnjem ljudskem štetju, vršečem se na podlagi materne jezika. § 3. Deželni zakon mora v okvirju sledečih določb določiti načela, po katerih kriterijih se ima voliti jezik v posameznih zadevah in uradnih poslih. § 4. Pri vseh uradnih opravkih s strankami se mora uradovati v jeziku strank. § 5. Pri kazenskem postopanju se mora rabiti jezik obtoženca v vseh uradnih dejanjih, o katerih mora vedeti obtoženec. § 6. Vse izjave zvedencev, ki so bile podane v deželi navedenem jeziku, se morajo tudi v tem jeziku vzeti na zapisnik. § 7. V drugih zadevah je odločilen jezik večine prebivalstva. Pri centralnih državnih uradih določajo jezik oblasti same. § 8. V višjih instancah je odločilen glede jezika stvarni položaj po § 4 in 7. § 9. O pritožbah glede prestopkov jezikovnih določb se odločuje samostojnim instančnim putem. § 10. Dokler ne uredi deželno zakonodajstvo onih zadev, ki pripadajo po tem zakonskem načrtu njegovemu delokrogu, se naj iste vpeljejo naredbenim putem.

* V krščansko-socialni stranki prihajajo vedno boljše reči na dan. «Deutsches Volksblatt», ki je krščansko socialen list, poroča sledeče: Pred kratkim je prišel v njegovo uredništvo Gessmannov sin in je v imenu svojega očeta zahteval, naj list nastopi proti klerikalnim elementom v stranki, ki hode pripravili stranko ob vse simpatije in pa proti krščansko-socialnim delavcem, ki delajo stranki s svojimi zahtevami težave. Treba je delavce napraviti ponižne, ker so postali že preveč objestni (!). — To je tembolj zanimivo, ker igra Gessmann sedaj pokrovitelja krščansko-socialnih delavcev. «Deutsches Volksblatt» pravi, da so vsi člani uredništva, ki so bili takrat navzoči, pripravljeni s prisego potrditi, kar je govoril mladi Gessmann. — Saj vodijo naši klerikalci krščansko-socialne delavce ravnotako za nos.

* Bosenski sabor se je danes otvoril. Bilo je zelo slavnostno. Deželni glavar general Varesanin je imel otvoritveni govor in je naglašal važnost sabora. Potem je naznanil, da je cesar imenoval Alihaga Firdusa (Mohamedanca) za predsednika, Vojeslava Sola (Srba) in Nikela Mandiča (Hrvata) pa za podpredsednika sabora, ter jih je povabil, naj zavzamejo svoja mesta. Po kratkih nagovorih se je zaključila prva seja.

* Ogrske volitve so sedaj v vseh okrajih končane in uspeh je sledeči: Vladna stranka («Narodna stranka dela») ima 248 mandatov, Košutovci 47, Justhovci 37, klerikalci (Ljudska stranka) 13, Rumuni 5, Slovaki 3, Andrašijeva stranka 17, oseminštiridesetniki izven stranke 16, demokratje 2, agrarna stranka 3, krščanski socialci 1. Oziht volitev je treba 21.

* Mladoturška vlada ima velike situosti. V petek je bil blizu galaskega mostu v Carigradu ustreljen glavni urednik opozicionalnega glasila «Sakaš Milet». Nasprotniki Mladoturkov trdijo, da je bil ustreljen od njihovih pristavev, Mladoturki pa pravijo, da je ta umor posledica reakcionarne zarote proti njim. Položaj Mladoturkov se je še poslabšal, ker je policija preprečila slavnosten pogreb.

* Krečansko vprašanje. V francoskih diplomatskih krogih se govori, da se skliče konferenca, ki se bo imela baviti s krečanskim vprašanjem, da se prepreči grško-turška vojna.

* Spopadi med Grki in Turki se neprenehoma množijo. Rumunski poštni parnik, na katerem so se vračali otroci rumunskega prestolonaslednika iz Egipta, je v Pireji napadla grška množica, ki je udrla na parnik in insultirala na parniku se nahajajoče turške častnike in druge potnike. Turška vlada je poslala grški vladi diplomatsčen protest.

Strokovni pregled.

Seja strokovne komisije se vrši v četrtek, dne 16. t. m. ob 8. zvečer v prostorih strokovnega tajništva, Selemburgova ul. št. 6. Sodrugi člani so naprošeni, da se seje gotovo ob pravem času udeležijo.

Socialni pregled.

** Zveza krojačev v Avstriji je lahko zadovoljna s svojim organizacijskim in agitacijskim delom. Povsod napreduje zveza in četudi je po nekaterih krajih precejšnja fluktuacija, se vendar lahko konstatira napredek. Zmisl organizacije se je pri članih nedvomno poglobil, kar dokazuje tudi dejstvo, da se nikjer ne uprizarjajo nepremišljene stavke. Mezdnih gibanj in stavk je sicer tudi letošnje spomlad bilo precej, ali povsodi so bile pripravljene, organizirane in opaziti je bilo, da stoje pod spretnim vodstvom. Niti eno mezdno gibanje ni bilo brezuspešno in povsod, kjer so morale biti stavke, so končale z uspehom za delavce. Sicer je boj, ki pride do stavke, vedno trdovraten in dolgotrajen — kakor n. pr. v Gradcu — vendar ni izid takega boja ob dobri in čvrsti organizaciji, mikdar dvomljiv. Moč organizacije raste in pametni podjetniki znajo s tem računati. Velika večina plačilnih gibanj konča brez stavke, ker se podjetniki že prej pogode in sporazumejo z delavci. Tako dosežejo delavci na oni strani uspeh, na drugi strani se pa obvarujejo podjetniki nepotrebne škode. Sveda je to mogoče le tam, kjer je organizacija dobra in čvrsta, kjer te ni, tam sploh ničesar ni. In če vse to uvažujemo, pridemo do zaključka, da je treba v vseh mestih izvesti organizacijo krojačev do zadnjega moža. To ni tako nemogoče, ker krojači niso tako številni kakor n. pr. tovarniški delavci. Težavno je edino zaraditega, ker so precej raztreseni in pa, da imajo ponavadi starejši delavci večjo priložnost odtegniti se skupnosti. Da je v vsakem mestu tudi nekaj takih elementov, s katerimi sploh nič ni, in so le na kvar obrti, sebi in tovarišem, je gotovo. Toda teh ni toliko, da bi prišli v poštev, pa če navsezadnje tudi krumirijo, če pride do stavke. Saj so jih tudi v Gradcu imeli kakih 40 in podjetnikom ni bilo pomagano. Graški krojači so imena teh junakov objavili in jih postavili na sramotni oder. Zal, da je med njimi tudi nekaj slovenskih imen, ki delajo sramoto poštemim slovenskim organiziranim delavcem. Krojači! Nepremagljivi ste v dobri organizaciji, brez organizacije niste nič! Bodite ponosni in pristopajte zvezi!

** Boj v nemški stavbnih obrti ne gre tako, kakor so mislili podjetniki. Takrat, ko so razglasili izpor, so se vedli tako kakor da bi morali v par tednih zmagati na celi črti in upali so, da bodo delavci kar v najkrajšem času popadali na kolena. Toda zgodilo se je vse drugače. V nekaterih krajih je solidarnost delodajalcev sploh ostala na papirju, v drugih so pa prišli delodajalci do spoznanja, da ne morejo užugati delavcev, pa so se začeli pravnavati. Večinoma se je pri takih spravnihih poizkusih sklenilo, apelirati na razsodišča, sestavljena iz neprizadetih in nepristranskih krogov. Da so mogli delavci deslej tako imenitno vztrajati v težkem boju, imajo seveda le zahvaliti svoji izvrstni organizaciji. Ali se ne bi mogli slovenski zidarji kaj naučiti od tega?

Domače vesti.

Ljubljanske vesti.

— Navade načelnika na državnem kolo-dvoru. Javnosti je že deloma znano, kako sibirsko postopa postajni načelnik Hrašovic na ljubljanskem drž. kolodvoru s podrejenim osebjem. Pred kratkim časom so bili trije sprevodniki na svoje zahtevanje od direktije zaradi družinskih razmer prestavljeni nazaj v Ljubljano. Ko sta prišla sprevodnika S. P. in I. B. v novi, oziroma stari domicil, ju zadene nekaj nepričakovanega. Dasi sta oba kot 12letna dobro izobražena sprevodnika 4 leta opravljala na karavanški progi službo osebnih sprevodnikov, sta morala, akoravno ju je direktija zopet namenila za osebni promet, prestopiti k tovrstnemu in oba vozita sedaj tovrstne vlake, dočim so pri osebnih velikih mlajši v letih in plači in pa v porabi. Taka samovolja presega že vse meje in zato bi vendar vprašali, ali je Hrašovic kompetenten, da uganja stvari, po katerih sodeč nima sposobnosti za načelnika ali pa ne ve, kakšne so njegove dolžnosti in pravice? Slavno direktijo pa vprašamo: Ali so bili oni trije sprevodniki prestavljeni za kazni in kaj so zagrešili? Ali ni morda na karavanški progi vporabljen osebje dovolj dokazalo svoje zmožnosti in vstrajnosti, ko je vozilo na progi s 43 predori? Ali mu ne pripozna celo ravnateljstvo kakor ministrstvo, kar je vse pretrpelo v službi in Trstu? Sedaj se pa postopa z ljudmi kakor z jetniki v Sibiriji. Vsa javnost že dobro ve, kako težavna da je služba tukaj in kako da je osebje materijelno oškodovano. Za vse to so pa uslužbenci po 12letni službi mesto izboljšanja, prestavljeni nazaj. Ako je še kako višje mesto na železnici, ki ima toliko moči, da varuje pravice uslužbencev in če je direktija prestavila omenjene sprevodnike radi družinskih razmer ne pa za kazni, naj vendar gosp. Hrašovicu to prepove. Upamo, da je oddelek I. in V. pri direktiji vendar več nego načelnik. Kdo sploh zapoveduje? Skrajni čas je itak, da se sirovemu ravnanju gospoda Hrašovica, ki se izraža v vpitju in najgrših psovkah in priimkih kakor „Lump“, — „Gauer“, — „Schwindler“ itd. napravi konec. Tudi njegovega neupravičenega kaznovanja je osebje že sito. Ali

je morda Hrašović pozabil na ukaz bivšega ravnatelja dvornega svetnika Ruffa, kako da se mora vestno postopati?

— **Legiška zastupljivalna afera** dobiva šindalje bolj žalostne oblike. Ne more se tajiti, da se zbira suma nad Hladnikovo glavo kakor hudoourni oblaki. Pisma, ki jih je osunaljenec izhitopil iz ječe, hoteč z njih pomočjo na jako meroden način odvrniti sum od sebe, ga še bolj obremenjuje. In če se končno dokaže, da je mož res sam poslal trup gospe Hamerlitz, tedaj imamo tako tenano sliko iz sedanje družbe, da si je težko misliti temnejšo. Kajti tedaj bi bil sin izkušal umoriti na zavraten način svojo mater. To je doslej seveda le še sum, močan sum, dokaze more javnost pričakovati šele od obravnave, na kateri šele dobi lahko vpogled v ves material. Ampak do obravnave utegne biti še daleč, žalostne posledice za druge ima pa afera že sedaj. Pri ljubljanskem deželnem sodišču so suspendirali paznika preiskovalnega zapora Zvana in ga samega spravili v preiskavo. Ko se je doznalo, da je Hladnik eskamotiral pisma iz preiskovalnega zapora, je nastalo vprašanje, kako je to bilo mogoče. Hladnik pa je sama izpovedal, da mu je Zvan odnesel eno tistih pisem na pošto. Če je Hladnikova izjava resnična ali ne, nam seveda ni znano. Prav lahko mogoče je tudi, da je hotel s to izjavo zakriti pravo sled ali pa, kakor pravijo nekateri, da se je hotel maščevati Zvanu. — Pa tudi za Hladnikovo ženo utegne stvar postati še osebno neprijetna, kakor da bi ne bila že dovolj kaznovana, če je njen mož res navaden hudodelec. Dognalo se je namreč, da je po moževem navodilu pisala pisma tržaškemu «Piccolu» in preiskovalnemu sodniku, pisma, v katerih buja neki neznanec trdi, da je on storilec, ampak da se za sedaj še ne sme oglašati, da pa pride vse na dan. Seveda se nam zdi verjetno, da žena pri tem ni imela hudobnih namenov, ampak da jo je na delo navajala umljiva zakonska ljubezen in morda tudi prepričanje, da je mož vendar nedolžen.

— **Od obrtnega sodišča.** Predseduje sodnik dr. Papež; prisednika Kušer, izvošček, in Jurij Brozovič, krojač. Jakob Zevnic, hlapec pri zalogi piva deluiske pivovarne Laški trg v Spodnji Siski, toži njenega zastopnika Tomažiča za 14 dnevno plačo v znesku 31 64 kron. Dne 2. t. m. je šel Zevnic popoldne spat in okoli 4. ga je dal gosp. Tomažič po svojem drugem hlapcu poklicati, da bi šel peljat pivo v mesto naročnikom. Hlapec pa pravi, «da ne bo delal več». Ker je pa že prejšnji dan hlapec malo preveč pil, celo pol litra «ta grenkega», kar je mož težko premagoval, pa vendar še pil naprej, se mu ni zljubilo vstati. Sodišče je tožbo zavrnilo in izreklo, da je bil Tomažič upravičen, ga takoj odsloviti. Alojzij Pravsta, hlapec, toži Ivana Zupančiča, prevoznika, za zaostalo plačo v znesku 15 20 kron. Pravsta je delal od 8. marca pri njem. Prejšnji mesec se mu je po nesreči pri vozu zalomilo oje, brez njegove krivde. Gospodar ga je grdo speval in to mu je bilo preveč, pa je odpovedal službo na 8 dni in dne 19. maja izstopil. Gospod Zupančič mu pa ni hotel izplačati zaostalega zaslužka v znesku 15 20 kron. Sodišče obsodi Zupančiča na povrnitev celega zneska.

Goriške vesti.

— **Občinske volitve v Gorici.** Dugi razred je volil v petek. Izvoljeni so: Dr. Henrik Thomann, sodnik, z 218 glasovi, odvetnik dr. V. Česčuti z 214 glasovi in veletržec Anton Orzan z 207 glasovi.

— **V Soči je bil skočil** blizu Stračič neki delavec iz tovarne v Stračičah. To je videl vojak Virgil Stefani ter skočil za njim in ga potegnil iz vode; bil je pri tem sam v smrtni nevarnosti.

Tržaške vesti.

— **Zakaj je bil deželni zbor zaključen?** Nekaterim nemškim listom poročajo, da je bil tržaški deželni zbor zaključen zato, da izgube imuniteto nekateri deželni poslanci, ki so se udeležili binkoštnega izleta v Milan. Med temi je v prvi vrsti svet. Consulich.

— **V Sv. Križu pri Trstu** imajo za dušnega pastirja moža, ki v šoli in v cerkvi pri veronauku rad otroke tepe. Pred letom je pri veronauku natepel 12 letnega učenca tako, da je bil poln črnih ran. Kmalu potem je skofotal 8 letnega dečka tako, da je revček vsled udarca telebnih nezayesten ob zid in se ranil. Naš župnik pa tepe otroke rad tudi izven veronauka. Dne 24. maja je dal v cerkvi par močnih zausnic 8 letnemu dečku Maganji. Z eno zausnico mu je izbil zob iz ust, da je odletel daleč od otroka. Sedaj pomislite, kakšna je bila zausnica. In župnik gospod Furlan dela vse to seveda iz usmiljenja do nežnih otročičev, vse iz krščanske ljubezni do otrok. No, starši že vedo, kam se imajo obrniti ob taki priložnosti. Zakoni so ustvarjeni tudi za maziljene gospode. In ako gospod Furlan v Križu ne bo kmalu odnehal tako nečloveško, tako barbaro nastopiti proti učencem, bi se znalo celo pripetiti kaj takega, kar ne bi bilo posebno všeč njemu, maziljenemu gospodu. In ako nima nobenih boljših sredstev, da bi otrokom vlival v glavo svojo izgubljeno vero, naj pa gre klofutat otroke drugam, kjer žive starši, ki vorjamejo, da

so take svete zausnice zlata vredne. Za danes pika. Po potrebi bomo gospodu Fur'anu na razpolag'.

Štajerske vesti.

— **Poslanec sodrug Resel** je zadnji čas obolel in je bil na kliniki profesorja Noordena na Dunaju operiran. Operacija se je dobro izvršila. Sodrug Resel mora ostati še nekoliko tednov v bolnišnici, da okreva.

— **Deželni odbor** vojvodine Štajerske je imel po poročilu «Grazor Volksblatta» od 7. t. m., dne 4. t. m. sejo. Pri tej priliki je poročal deželni odbornik dr. Link, da je vlada odbila odborovo prošnjo za sklicanje deželnega zbora v juniju in je stavil predlog, naj deželni odbor sklene pobirati v nadaljnjih 3 mesecih deželne naklade v sedanjvi višini in naj ta sklep predloži v sankeijo.

— **Zastupljivalna afera učiteljice Laibacher.** Lansko jesen je zbudil mnogo pozornosti tragičen dogodek, ki se je odigral v Mariboru. Učiteljica Laibacher, doma iz Ptujja, a službujoča v Obratni poleg Radgone, je imela razmerje z ondotnim zdravnikom dr. Carmielom. Dekle se je končno zastupilo pri neki mariborski rodbini — a pred smrtjo je izpovedala več obtoževalnih stvari za svojega ljubeka. Začela se je proti temu sodnijska preiskava, ki pa ni ničesar dognala, ker je bile dekle mrtvo in ni bilo drugih prič. Sedaj se je pa znova začelo sodno postopanje proti Carmielu.

— **Nesreča v Mariboru.** V sredo, dne 8. t. m. so na Tržaški cesti postavljali nove brzozjavne drogove. Dalavec Alojzij Greiner je poleg drugih nesel težak brzozjavni drog. Greiner je nesel drog v sredini na rami. Ker so njegovi pomagači vsled polzke poti naenkrat drog izpustili, je vsled velike teže Greinerju izpodrnilo ter je padel. Drog mu je dočela zdrobit glavo, ter je bil pri priti mrtov. Ostali delavci menda niso krivi Greinerjeve smrti, ker niso mogli obvarovati njegovega padca. Drogovi so navadno čez 300 kg težki, a to težo bi morala nositi po dva delavca. Čudno, da erar ponekod tako stedi.

— **Točo so imeli v St. Ilju in okolici** pod Velenjem. Skode je precej — zlasti po vinogradih. **Častnik pod vlakom.** Iz Hrastnika se poroča: Neki nadporočnik 97. pešpolka v Trstu se je vrgel na naši postaji pod tovorni vlak. Vendar pa ga stroj počasi vozečega vlaka ni zmečkal temveč porinil na stran. Spravili so ga v Celju v vojašnico in od ondot nazaj v Trst. Baje se mu je zmešalo.

— **Nesreča.** Tri prste je odtrgalo delavcu Borovniku na cirkularni žagi na Koroški cesti v Mariboru.

— **Strela je ubila** hlapca Steinbauerja podkozolcem Jos. Urbana iz Švanberga na Sp. Štajerskem. Trije hlapci, ena dekla in tri ženske, ki so grabili seno na travniku, so iskali pod kozolcem zavetje pred dežjem.

— **Samomor vojaka.** Ustrelil se je v Gradcu 22 letni pešec Poplatnik iz Gajovec pri Ptujju.

— **Brezsrčna mati.** Žena čevljarja Malesa v Gosposki ulici v Celju je ravnala zelo grdo s svojo itak že v rasti močno zaostalo 9 letno hčerko. Pretepala jo je za najmanjše stvari. Zadnji teden jo je zaprla v temno klet, odkoder je dekle, ki je bilo vso zbito, rešil šele policaj. Brezsrčno mater se je naznanilo.

— **Dva človeka sgorela.** V nedeljo popoldne je udarila za Učaku pri Trojanah strela v Cvetov kozolec in ga užgala. Ljudje so prihleti od popoldanske službe hožje in poizkušali ogenj pogasiti, oziroma omejiti. Toda kljub temu se je ogenj razširil na vsa gospodarska poslopja in na hišo. Vse je pogorelo do tal. Najhujše pa so šele opazili, ko se je kozolec že zrušil. Na kozolcu v senu sta namreč spala 34 letni Avgust, domači rejnec, in 31 letni Šrinov Marko ter sta sgorela. Splošna sodba je, da ju je strela ubila ali vsaj omamila.

— **Nesreča z avtomobilom.** V soboto dne 4. junija se je dogodila v bližini Ptujja precejšnja nesreča. Posestnik Josko je peljal voz kamenja proti Jurovcem. Proti njemu pridirja neki motor, konji se splasijo in skočijo ob stran ceste ravno v momentu, ko je pripeljal motor do voza. Mož, ki je vozil z motorjem, je odletel daleč v stran, motor pa se je razbil na kosce. Tudi konji so dobili poškodbe. Te nesreče z avtomobili bogatašev se ponavljajo že kar vsak dan.

Dnevne vesti.

— **x 150 delavcev utonilo.** O povodnji v okolici reke Aar se poroča iz Berolina: Voda sedaj pada. Vse barake pri gradnji nove železnice in njihov vsebino je voda odnesla. Pravijo, da je utonilo 150 delavcev, doslej so dobili iz valov 37 trupel.

— **x železniška nesreča.** Med postajama Brath in Buča na Ogrskem sta trčila dva tovorna vlaka. 15 vozov je razbitih, štiri železničarji so mrtvi, en železniški inženir je ranjen.

— **x Ogrske volilne navade.** Pri volitvi občinskega predstojnika v Okuli so pristaši podleglih kandidatov zažgali vas na dveh krajih. Cerkev in mnogo hiš je pogorelo do tal.

Društvene vesti.

— **§ Jugoslovansko delavsko društvo „Danica“** v Gradcu priredi kakor vsako leto tečaj za tamburaše. Otvoril se bo 1. ali pa 15. julija in tra-

jal šest mesecev. Za ves pouk se plača 5 kron. Sodrugi, ki imajo veselje za tamburanje, naj se oglasijo v društvenem lokalu Griesgasse 27.

— **§ Circolo Corale fra Lavoratori** v Trstu priredi v nedeljo, dne 19. junija od 5. popoldne do 11. zvečer poljsko veselico na vrtu gostilne Alla deduta Marina. Sodeloval bo tudi ženski zbor z izbranim sporedom ter izvrstna godba. Vršile se bodo tudi razne igre, umetni ognjemeti i. t. d. Vstopnina znaša 20 vinarjev.

Zadnje vesti.

— **Državni zbor.** Dunaj, 15. junija. V specialni proračunski debati je včeraj govorilo več socialnih demokratov. Na razpravi je bilo poglavje ministrski svet, upravno sodišče, kabineta pisarna. Sodrug Tuppy je zahteval vpeljavo splošne in enake volilne pravice za deželne zборе; podrobno je se je pečal z razmerami v Šleziji.

Sodrug Wutschel

je kritiziral razmere na pravnem polju; napram ljudstvu se ne izvršujejo zajamčene pravice. Zlasti višji instance, upravno in državno sodišče, ne vrše zakonov. Govornik navaja za dokaz več slučajev, med drugimi obsodbo ruske sodruginje dr. Balabanov, ki je bila tožena radi nekega predavanja po § 123, v Trstu oproščena, od višjega sodišča pa obsojena na tri mesece ječe. Upravno sodišče stoji popolnoma v službi klerikalcev. Celu zavode za sežiganje mrličev prepoveduje, kar seveda ne more preprečiti, da se truplo bogatina v inozemstvu sežge. Isto sodišče pa odobrava, da daje dunajska občina po 20.000 kron za rešnje procesijo. Tudi to je razlog, da ne morejo socialni demokratje dovoliti nobenega vinarja.

Sodrug Bentel

protistira, da se nakladajo ljudstvu enomer nov a bremena. O socialnem zavarovanem ne ve finančni minister povedati nič drugega, kakor da se stroški še ne morejo oceniti. Za rudarje se mora zahtevati, da se takoj zavarujejo pri zavarovalnicah zoper nezgode. Vsled gospodarstva bratovskih skladnic je na tisoče pohabljenecv izročnih lakoti in beraštvu. Vdova ponesrečenega rudarja dobiva po 26 vinarjev na dan! Noben agrarski prešič se ne more rediti za tak denar. Vzdrževanje kaznjenca v ječi stane 2 kroni na dan.

Sodrug dr. Soukup

kot generalni govornik «proti» protestira proti namenu, da bi se vladne predloge o narodnem vprašanju oktroirale češkemu narodu. Bienertova vlada je dokazala, da je popolnoma nesposobna za vodstvo spravnih konferenc. V narodnem vprašanju se mora gledati, da se doseže res sprava; vsako vsiljevanju vladnih načrtov lahko povzroči meščansko vojno na Češkem.

Dunaj, 15. junija. Danes je zbornica glasovala o dispozijskem fondu. Glasovalo se je po imenih. Za vlado je glasovalo 239 poslancev, med njimi vsi italijanski razum Pittacca, proti pa 212, namreč socialni demokratje, Slovanska Enota in galiski Rusini.

Dunaj, 15. junija. Za današnje glasovanje o dispozijskem fondu so vse stranke napele svoje moči. Opozicijskih poslancev je manjkalo 31. Nekateri med njimi zadržuje bolezen, tako da se vladna večina, ki je znašala 27 glasov, ne bi bila mogla nadglasovati. Vendar je napravilo v slovanških opozicijskih krogih mučen vtisk, da so zepet manjkali Dalmatinci. Socialni demokratje so bili razum sedmih, ki deloma radi težke bolezni, deloma radi drugih nepremagljivih zaprek niso mogli priti, vsi navzoči.

Specialna debata o proračunu se nadaljuje.

— **Hofrichterjeva afera.** Dunaj, 15. junija. V vojaških krogih se trdovratno vzdržuje vest, da tudi zadnja poročila inozemskih in dunajskih listov o sodbi v Hofrichterjevi aferi ne odgovarjajo resnici, ampak da se vodi pri višjem vojnem sodišču revizija procesa.

— **Bosenski sabor.** Sarajevo, 15. junija. Današnji seji je predsedoval Srb Šola, ker je prvi predsednik, mohamedanec Firdus, zbolel.

— **Atentat v Sarajevu.** Sarajevo, 15. junija. Danes, ko se je general Varešanin s svojim adjutantom Helerjem peljal k otvoritvi sabora, je nekdo petkrat ustrelil iz samokresa, ni pa nikogar zadel. Nato je s šestim strelom ubil samega sebe. Napadalec se imenuje Bogdan Karajić. Uradne vesti trdijo, da je bil pristaš socialno-demokratske stranke.

— **Senzacionalen proces o ruski policiji.** Pariz, 15. junija. Včeraj se je pred tukajšnjo poroto pričel proces proti Rusu Mihajlu Ripsu, ki je lani meseca maja v nekem hotelu izkušal ubiti ruskega šefa politične policije polkovnika pl. Kottena. Rips se je potem sam javil policiji in povedal, da je storil atentat, ker ga je Kotten hotel angažirati kot «picla» ruske tajne policije. Ripsa zagovarjata odvetnik Tomagini in sodrug Wollm. Kot priče so povabljeni poslanec Jaures, Pressense, znani Burcev, ki je razkril Azeva, ruski socialist Rubanovič, in drugi. Razprava bo zlasti zanimiva zato, ker se bo govorilo o najvažnejših aferah ruske politične policije sploh.

Izlet v Trst.

Izlet, ki je bil prvotno določen na dan 17. julija, se je moral radi drugih priredb, ki se vrše ta dan v Trstu, preložiti na

nedeljo, dne 24. julija.

Za sedaj veljajo sledeče določbe, ki se pa seveda še dopolnijo, čim bodo vse predpriprave dokončane:

Vlak odhaja iz Ljubljane v noči od sobote na nedeljo tako, da prispe v Trst ob prvem jutranjem svitu. To je gotovo ugodno, ker se izletniki pred odhodom lahko naspe in pridejo spočiti v Trst. Pogled na morje pa je ravno ob jutranji zarji najkrajše. Iz Trsta odide vlak v nedeljo okoli poldnevi ter doseže v Ljubljano okoli 5. zjutraj. Poskrbljeno pa bo, da bodo vozniki listki več dni veljavni ter da se bodo izletniki lahko vračali tudi z drugimi vlaki, izvezmi brzovlake, pri katerih bo seveda doplačati razliko pri vozniki ceni.

Cena vožnji s posebnim vlakom je določena naslednje: III. razred 5 K 80 vin., II. razred 8 K 80 vin., I. razred 11 K 80 vin. Obenem z voznino je položiti še 50 v kot režijski prispevek.

Voznina se plača takoj ali pa v obrokih po 1 K. S prvim obrokom je položiti tudi režijski prispevek, skupaj torej 1 K 50 vin., kateri znesek se smatra za varščino in zapade, če se priglasenec skesa, oziroma se ne udeleži izleta.

Priglasitve in denar sprejemajo: Upravištvo »Rdečega Praporja« (sodruge Franc Bartl in Josip Berdajs); Strokovno tajništvo (sodr. Ivan Tokan) ter odbor »Vzajemnosti« (sodruge Ivan Kocmur in Stefan Lehpauner).

Upravičeni sprejemati priglasitve in denar pa so tudi zapniki, ki se izkažejo z nalašč za to napravljenimi legitimacijami in ako imajo na razpolago za sprejem denarja tiskana »začasna potrdila«.

Zunanji sodruzi, ki se nameravajo pridružiti v Ljubljani, morajo to naznaniti najkasneje teden pred izletom. Obenem s priglasitvijo je vpsolati tudi denar; na zakasnele prijave ter priglasitve brez priloženega zneska se ne bo oziralo.

Izletniki, ki se mislijo pridružiti na zunanjih postajah, morajo to ravnatoko pravočasno naznaniti ter vpsolati potrebni znesek. To je potrebno, da se lahko določi, v katerih postajah naj se vlak ustavi in pa, ker nepriglasenim vstop v vlak ne bo dovoljen.

Denarne in pismene pošiljke glede izleta je vpsoljati edino le na naslov: »Splošna delavska zveza, Vzajemnost v Ljubljani«.

Ljubljanski udeležniki dobe vozne listke teden pred izletom v zvezini pisarni, zunanjim pa se dopošlje po pošti. Ceno vožnji od izvenljubljanskih postaj naznanimo prihodnjic. Prosi se pa, da kdor se misli izleta udeležiti, to takoj naznani, ker so od števila udeležencev prerez odvisne priprave sodrugov v Trstu.

Naročajte in širite naš list!

Raznoterosti.

† V zrakoplovu preko Atlantskega oceana. Neki Nemec namerava v zrakoplovu leteti preko Atlantskega oceana v Ameriko. Odpotoval bi iz Cadixa ali iz Tenerife začetkom julija t. l. Za svoje potovanje si je izbral ta mesec, ko vladajo pasatni vetrovi, katerih silo bi rad izrabil, ker isti prevajajo 41 kilometrov na uro. Tem vetrovom se je imel zahvaliti tudi Kristof Kolumb, da je odkril Ameriko. Zračna črta, ki vodi preko Kube, je dolga 6300 kilometrov, a bi se je moglo preleteti v petih dneh. Zrakoplov, v katerem bi plovil, je neka vrsta zrakoplova tipa podolgastega, dolg je 52 metrov, visok 15 metrov. Motor od 40 konjskih sil bo montiran na zrakoplovu, ali ne bo vedno deloval, ker je to iz tehniških razlogov nemogoče, a slednjic se ne more s seboj vzeti materiala za pogon, ki bi se upotrebljal skozi pet dni. Obseg zrakoplova znaša 6200 kubičnih metrov, in zdi se, da je ta obseg zadosten, da vzdvi voznjo 145 ur. Gondola zrakoplova je dolga 12 metrov, široka tri, in zgrajena je tako, da jo je v slučaju nezgode možno prirediti za motorni čoln ali malo jadrnico. Za vsak slučaj bodo med Tenerife in Puerto Rico

nameščeni razni parniki, da v slučaju priskečije na pomoč zrakoplovu.

† Zastrupljiva afera na Ruskem. V Peterburgu so zaprli zdravnika dr. Pačenko, ki je bil osumljen, da je zastrupil sina generala Buturlina. Sedaj je pa priznal zdravnik, da je zastrupil svoje paciente že 20 let na željo dedičev proti visoki nagradi. Za časa kolere je dajal bolnikom strup kolere. V Rostoku je zastrupil bogatega trgovca, da se je lahko poročila vdova s svojim ljubčkom. Neki trgovec v Petrogradu ga je najel, naj mu zastrupi vse upnike. V zadnjem slučaju Buturlina ga je najel svak De Lassi, naj umori najprej mladega Buturlina, potem očeta milijonarja in v iznemstvu živečo mater Buturlin. S trupom si je napravil velikansko bogastvo ta zdravnik.

3 zlata nauki!

I.
Kdor s „FLORIAN-om“ se krepča,
Zmeraj dober tek ima!

II.
Če želodec godrnja,

PIJ „FLORIAN-a“, pa nehaj!

III.
Ni otožen, ni bolan,

Ta, ki vživa

Postavno varovano.

Prvi kranjski pogrebni zavod

FR. DOBERLET

Ljubljana, Frančiškanska ulica števil 10.

Ustanovljen leta 1888.

26-7

Telefon števil 97.

Prevzemajo se pogrebi, prevažanja z vozom in po železnici in oskrbujejo se tudi pogrebov se tičeče stvari v Ljubljani po najnižjih cenah. Imitirane kovinskolesne krste lastnega izdelka. Velika zaloga kovinskih krst v vseh velikostih s primerno opravo. Oskrbujejo se sveži in suhi cvetlični vencic s primernimi trakovi z napisom in brez napisu.

Restavrant „International“

(Zadružna delavska gostilna.)

TRST, ulica Giovanni Boccaccio števil 25.

v bližini južnega kolodvora.

Vsakovrstna pristna vina. — Izborna preskrbljena kuhinja z gorkimi in mrzlimi jedili. — Cene zmerne.

6-5

Gostem na razpolago razni časopisi. Shajališče vseh sodrugov, posebno železničarjev.

Koncerti

Slovenske filharmonije

14-1 se vrše do 15. septembra

vsak dan v hotelu „Jivoli“.

Začetek ob nedeljah in praznikih ob pol 10. dopoldne, 3. popoldne in 7. zvečer.

Ob delavnikih ob 3. popoldne in 7. zvečer.

Vstopnina vselej prosta.

Enonadstropna vila

z velikim vrtom na lepem prostoru

je naprodaj

cesta v Rožno dolino št. 216 pri Ljubljani. Več se poizve v vili »Minki«, Rožna dolina št. 237.

Našim somišljenikom priporočamo:

Ilirija in Praxin kremo za čevlje.

Ciril in Metodovo vazelino in vazelino z mednarodno znamko Ciril Metoda ter Polerin čistilo za kovine.

Te predmete izdeluje domača tvornica kemičnih izdelkov

Golob & Volk, Ljubljana.

52-22

Kavana

„Unione“ v Trstu

ulica Caserma in Torre Blanca

se priporoča.

109

Potniki v severno in južno Ameriko

vozijo sedaj le po domači avstrijski progi

52-24

Avstro-Amerikana

Trst - Newyork, Buenos Aires - Rio de Janeiro

z največjimi brzoparniki z dvema vrtenicama, električno razsvetlavo, brezžičnim brzovozom, na katerih je za vsakega potnika preskrbljeno, da dobi dovolj domače hrane z vinom, sveži kruh, posteljo, kopalj i. t. d.

Odhod parnikov: V severno Ameriko vsako soboto, v južno Ameriko vsakih 14 dni.

Vsakovrstna pojasnila dajo drage volje brezplačno pri glavni agenturi za Kranjsko, Štajersko in Koroško:

Simon Kmetetz, Ljubljana, Kolodvorska ulica 26.